

BLINDFRIENDLY

Mgr. Klára Eliášková, Ing. Miroslava Wagnerová

Gymnázium pro zrakově postižené a Střední odborná škola pro zrakově postižené,
Radlická 115, 158 00 Praha 5

Klíčová slova

Socializace, škola - rodina, zrakově postižený.

Key words

Socialization, school - family, visually impaired.

Jedním z hlavních úkolů naší činnosti v rámci dramatického souboru školy je zkvalitňování procesu socializace zrakově postižených v jejich osobním a profesním životě. Podpora a zdokonalování sociální komunikace se ukazuje jako nezbytný předpoklad pro úspěšné fungování člověka se sníženými vizuálními schopnostmi, proto usilujeme o výrazný rozvoj této oblasti nejenom ve středoškolském vzdělávání. Hlavní pozornost našeho příspěvku bychom rády zaměřily na konkrétní zpětné vazby ze strany různých sociálních skupin a organizací, které reflektují naši činnost a následně působí na inkluzi (přijetí a začlenění žáků se specifickými vzdělávacími potřebami).

Osobnost zrakově postiženého se vyvíjí pod vlivem vnějšího prostředí, její rozvoj závisí na přijetí rodiči, fungování rodiny, způsobu výchovy, na míře kontaktu s okolím a na možnosti získat různé role a z nich získané sociální zkušenosti. Rodina se zrakově postiženým má nutně jinou identitu, je výjimečná - její životní styl se přizpůsobuje potřebám postiženého. Skutečností ale je, jak se nám ukazuje v praxi, že postoj rodiny k postiženému výrazně ovlivňuje i postoje okolní společnosti. Velkým problémem jsou tzv. úzkostní rodiče, kteří omezují svobodný prostor dítěte a zejména jeho proces učení se samostatnosti. Jiná skupina rodičů se snaží nesprávně kompenzovat zrakovou vadu orientací dítěte na vynikající studijní výkony a to je jednostranně přetěžováno bez volného prostoru k osvojování si běžných životních situací. S tím souvisí také přehnaná orientace na slovní projev a podceňování či úplné vynechání pohybové a prostorové orientace, což omezuje rozvoj samostatného pohybu či manuálních schopností.

Vraťme se ale k dramatické výchově a dramaterapeutickým postupům – v rámci našeho působení máme velmi pozitivní zkušenosti s propojením rodiny, školy a žáka. Vystoupení školního souboru otvírají prostor pro vzájemné setkávání a předávání zkušeností, prohlubují proces poznání osobnosti každého konkrétního žáka, a tím zkvalitňují a formují rozvoj sociálních kompetencí. Řada rodičů nabízí pomoc při přípravě a činnostech dramatického souboru, účastní se různých pobytových akcí, což vnímáme jako velice přínosný prostředek například pro rozvoj komunikačních dovedností (ostatní navazují řečový kontakt s nově příchozími, střet generačních pohledů) apod. Bezpochyby funguje zpětná vazba, kdy také rodina získává nové možnosti pro oživení rodinného klimatu. V neposlední řadě se vytváří skutečně neformální prostor pro vzájemné setkávání rodičů téměř dospělých zrakově postižených dětí, před nimiž stojí nové překážky, cesty, východiska, jako je například nové zaměstnání dítěte, jeho vysokoškolské studium nebo prostě jen problém dospívání, o kterém mohou pohovořit s podobně identifikovanou rodinou.

Poslední dobou jsme zaznamenaly pozitivní zpětné vazby od různých organizací, které dávají prostor členům dramatického souboru k další sebe-realizaci. Takový zájem je pro nás velmi žádoucí, neboť je potvrzením našich snah vedoucích ke zkvalitňování socializačního procesu. V závěru našeho příspěvku přinášíme stručný přehled některých z nich.

VERVA - Vznikla v roce 1980 při Svazu invalidů v Praze 6 z původního divadelního souboru Jedličkova ústavu. Členové souboru jsou z velké části tělesně, zrakově či vnitřně postižení, někteří zcela nevidomí. V současné době působí v souboru dva studenti našeho gymnázia (2. a 4. ročník). Umělecká vedoucí D. Skálová.

SUKUS, o. s. - Občanské sdružení pod vedením paní Vlasty Rydlové každoročně pořádá Festival integrace Slunce, kde se setkávají amatérské divadelní soubory pro postižené.

LIONS CLUB - Liberty Intelligence Our Nation's Safety (svoboda, porozumění, bezpečí našich vlastí) je organizace, která již více než 80 let působí po celém světě a snaží se pomáhat lidem, kteří se bez pomoci ostatních neobejdou. V posledních letech se „lionské hnutí“ nejvíce soustředí na prevenci a léčbu různých onemocnění zraku. Náš kroužek vystupuje každý rok pod záštitou Lions Clubu v budově Českého rozhlasu.

LEONTINKA, SVĚTLUŠKA, NADACE CHARTA 77 - významné nadace podporující dílčí projekty (pobyty, individuální příspěvky např. získání příčné flétny pro nevidomého studenta gymnázia apod.).

FAKULTNÍ NEMOCNICE MOTOL – spolupráce s LDN Motol, PhDr. Josef Vaško; pravidelná vystoupení souboru s následným povídáním se seniory.

OKAMŽIK, o. s. – sdružení pro podporu nejen nevidomých – vzniklo v Praze v roce 2000. Posláním sdružení je podpora plnohodnotného a samostatného života lidí se zrakovým postižením a jeho propojení se světem lidí bez postižení prostřednictvím sociálních služeb, dobrovolnických, kulturních a osvětových aktivit.

VIDĚNO HMATEM – občanské sdružení, vzniklo v roce 2005. Hlavním smyslem sdružení je pomáhat při překonávání bariér souvisejících se zrakovým či kombinovaným postižením. Pomoc se uskutečňuje zejména aktivní formou, tj. organizací sportovních, kulturních a jiných volnočasových aktivit studentů, zlepšováním jejich studijních podmínek, rozvíjením jejich samostatnosti a soběstačnosti.

OBEC SPISOVATELŮ – aktivní podpora našich kulturních, divadelních a literárních aktivit

ŽIŽKOVSKÉ DIVADLO JÁRY CIMRMANA – dlouholetá spolupráce a podpora kulturních zájmů zrakově postižených studentů.

INTEGRACE, občanské sdružení – Usiluje o zvyšování zaměstnanosti zrakově postižených. K realizaci této myšlenky vede řada projektů, zaměřených na profesní růst v tradičních i nově vznikajících oborech, v kterých lidé s těžkým zrakovým postižením mohou najít uplatnění a na zlepšování dovedností v práci s osobními počítači. My využíváme zejména služby digitalizace textů.

Naše speciální střední školy zajišťují předně předprofesní a profesní přípravu (gymnázium, obchodní akademie, obchodní škola), ale snažíme se zajišťovat a zprostředkovávat také speciálně pedagogickou pomoc žákům nad 15 let a dospělým. Na této rovině spolupracujeme s dalšími známými organizacemi – tyfloservisy, rekvalifikační centrum v Praze – Dědina, centrum Tereza, Apla Praha apod. Naši absolventi uzavírají středoškolské vzdělání maturitou nebo závěrečnou zkouškou, nicméně usilujeme o to, aby odcházeli především s pocitem, že budou moci prožít plnohodnotný život bez sociální izolace, což se bohužel ne každému podaří. Doufáme, že činností naší dramatické skupiny alespoň minimálně zvýšíme jejich šance.

Příspěvek bude na konferenci doplněn:

- prezentací v programu Microsoft PowerPoint,
- krátkým záznamem z vystoupení zrakově postižených studentů.

One of the main tasks of our activities in the school drama workshop is to improve the process of socialization for visually impaired in their personal and professional lives. Support and improve social communication appears as a prerequisite for the successful functioning of a person with reduced visual abilities, so we strive for a significant development in this area not only in secondary education. The main attention of our contribution we would like to focus on specific feedback from various social groups and organizations reflecting our activities and then work on inclusion (reception and integration of pupils with special educational needs).

Personality visually impaired people develops under the influence of external environment, its development depends on the acceptance by parents, family functioning, mode of education, on the degree of contact with the surroundings and the possibility of obtaining different roles and have acquired social experience. Family with the visually impaired has necessarily a different identity, it is exceptional – her lifestyle is adapted to his/her needs. However, the fact is, as we show in practice that family attitude to its impaired member dramatically influences attitudes surrounding society. A major problem is the so-called anxiety parents, who restrict the child free space and in particular the process of learning independency. Another group of parents trying to compensate for visual disablement wrong orientation of the child to excellent educational achievement and that is unilaterally hazed without free space to acquire normal life situations. Related to the excessive focus on verbal expression and the complete disregard or omission of movement and space orientation, which restricts the development of independent movement or manual skills.

But let's return to the drama and drama-therapeutic processes – in our operation, we have a very positive experience with interconnection family, school and pupil. Presentations of school ensemble open the space to togetherness and handover experience as the process of deepening understanding of the personality of each individual pupil, and thus improve the quality and shape the development of social competencies. Many parents offer assistance in the preparation of our school dramatic ensemble activities,

participating in various residential activities, which we see as very beneficial of developing communication skills (other build speech contact with the newcomers, clash of generational perspectives) etc. There is no doubt of working feedback when the family receives new opportunities for reviving the family climate. Finally, it creates a truly informal space for meeting parents of almost adult visually impaired children facing new barriers, ways, bases, such as child's new employment, his/her university education or simply the problem of adolescence, which can talk with similarly identified family.

Lately we have seen positive feedback from various organizations, which give the floor to members of our school dramatic ensemble to their self-realization. Such an interest is a very want able because it confirms our efforts leading to improvement socialization process. At the end of our contribution we bring a brief overview of some of them.

Was formed in 1980 by the Association for Handicapped in Prague from the original theatre group Jedlicka Institute. Ensemble members are largely physically, visually and internally disability, some of them totally blind. It currently gets involved two our students (2nd and 4th class). Artistic director D. Skálová.

Associations under the leadership of Mrs. Vlasta Rydlová. It annually held Sun Integration Festival, to bring together amateur theatre groups for the disabled.

An organization that has more than 80 years been all over the world to help people who can not manage without assistance. In recent years, „lion's movement“ most focus on prevention and treatment of various eye diseases. Our school dramatic ensemble every year performs under the auspices of Lions Club in the building of Czech Radio.

Important foundations, which support partial projects (holidays, individual contributions such as obtaining flute, etc.)

Faculty Hospital Motolworking with LDN Motol, PhDr. the regular performance of the ensemble followed by talking with seniors.

Association for support not only the blind - was established in Prague in 2000. The mission of the association is to promote full and independent life of people with visual impairment and its link with the world of people without disabilities through social services, voluntary, cultural and educational activities.

Association was established in 2005. The main purpose of the association is to assist in overcoming barriers related with visual and multiple disabilities. Assistance is mainly carried out in active form, organization of sporting, cultural and other students leisure activities, improve their learning conditions, developing their independency and self-support.

The active promotion of our cultural, theatrical and literary activities long-time cooperation and support of cultural interests of visually impaired students.

Seeks to promote employment of visually impaired. To implement this idea there is a number of projects aimed at professional growth in both traditional and emerging fields in which people with severe visual impairments may find opportunities and improve skills in working with personal

Our special high schools primarily provide pre-vocational and vocational training (high school, commercial school, business school), but we try to mediate and provide special pedagogical assistance for students over 15 years and adults. At this level we work with other well-known organizations - Ty-floervis, Dédina - retraining centre in Prague, Tereza Centre, Apla Praha etc. Our students graduate their high school education passing leaving or final examination, but we strive to ensure that particularly left with the feeling that they could live full life without social isolation, which is unfortunately not everyone succeed. We hope that the activities of our dramatic group at least a minimum increase their chances.

The contribution will be added at the conference:

- Presentations in Microsoft PowerPoint.
- A brief record of the performance of visually impaired students.